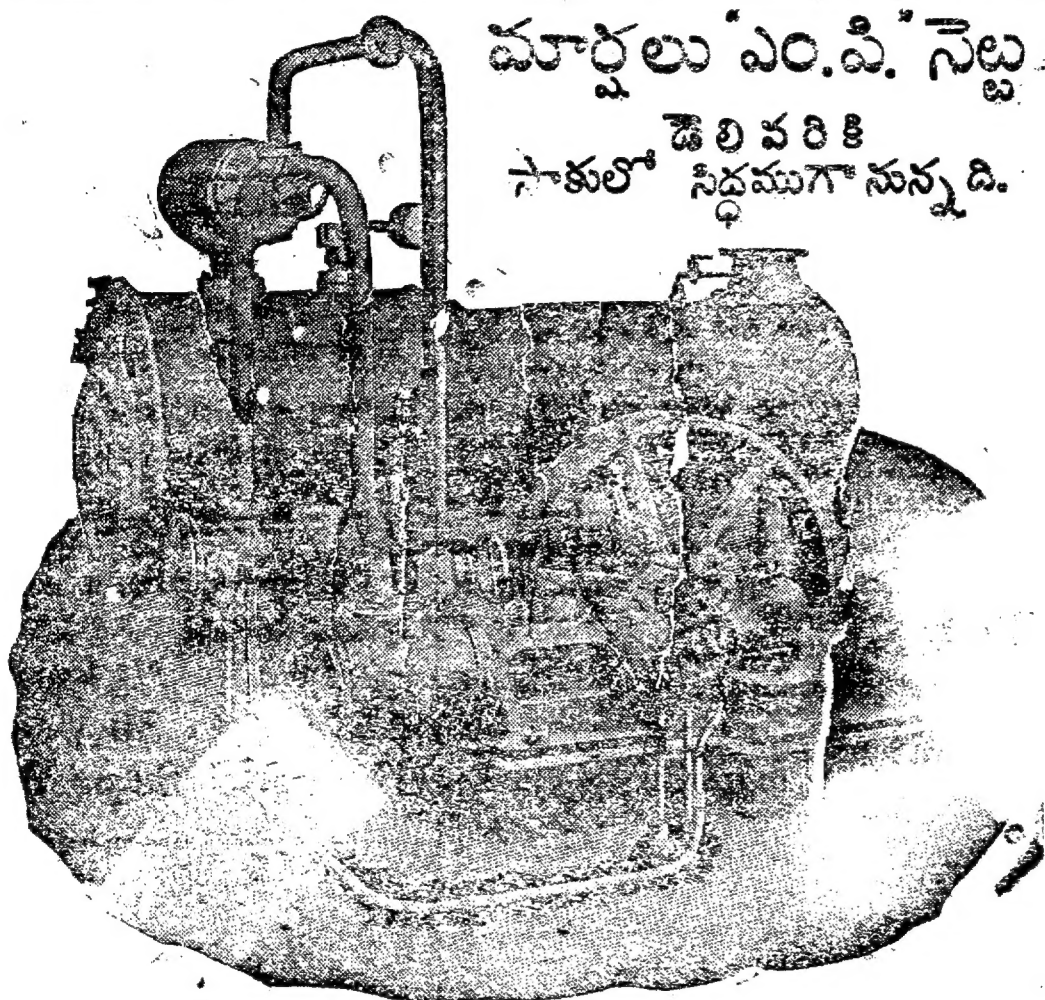

310209 ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

Vol. 8. } డిసెంబరు 1921 వ సం. సెప్టెంబరు నెల 26 తేది సోమవారము } No. 46.
 పంపిణీ. ర } చుక్కరి నామ సంవత్సర భాద్రపద మాస బహుళ నవమి. } సంచిక. ౧౪౬

మార్బలు 'ఎం.పి.' నెట్టు

డెలివరీకి
సాకులో సిద్ధముగా నున్నది.

బాయిలర్లు, ఎంజిను, సూపర్ హీటరు, స్టీం, వాటర్ వై పింగు మొదలగువాటిలో పయిన ఉండునది మార్బలు 'ఎం. పి.' మార్బ్ నెట్టు డెలివరీ వివరము ధరలకు ఇతర వివరములకు ఈ దిగువ చిరునామాను దరఖాస్తు లంపుకొనవలెను. 1808

మార్బలు సన్ను ట్రి కో (ఇండియా) లిమిటెడ్

బాంబే: బెజ్జవాడ, తంజావూరు.

నెం. 9, సెకండు లైను బీచ్, మదరాసు.

అమృతాంజనము

తలనొప్పులకు ప్రసిద్ధి కెక్కినది. ఇతర ఏవిధమైన నొప్పులను కూడ మా అమృతాంజనమును వాడి సంత మాత్రమున నయమగును. సులభ నెల 0-10-0 అలాలు

మోహినితైలము

పీసా 1-కి 0-12-0.

తామరతైలము

కబ్బి 1-కి 0-6-0

చంద్రపొడి

కబ్బి 1-కి 0-2-0

అమృతాంజనం డిస్కో,

బాంబాయి - మదరాసు.

ఓటో మోహిని

2883

మీరు బయటపెట్టేయి కత్తికట్టినాకీ చాలా జడలికయిండు సమయములో నైపుణ్య పెట్టిండ్లు నిండుట సమయములో నైపుణ్య ఈ అర్హతను యజ్ఞయోగింపిన జంబి రోజాపుష్పముల వాడనకు యిచ్చి ముఖ్య అసంకమును ముఖ్యమున కాంతి నిచ్చును.

రోబినియా తైలము

వేసవికాలములో ఉపయోగించుట కత్తికట్టిన వేర్లులకు చాలాకడకు సాంకర్ష్యమును యిచ్చును. అనేక స్త్రీలు ఉపయోగించుచున్నాడు. ప్రపంచమున ఈ రెండును ప్రతి వైద్యులకులోను ఆవశ్యకము. ఎల్లప్పుడూ విక్రయించబడును.

ఓటోమోహిని ధర బుడ్డి 1-కి రూ 2, 1, 0-12-0, 0-8-0

రోబినియా తైలము ధర బుడ్డి 1-కి రూ 1-0-0

Shyam & Co, 9, Bander st, Madras. ప్రియంగా కంపెనీ, 6 బండరుబీచ్, మదరాసు.

ఆరోగ్యములకు గ

మీరు-

తక్షణమే

ప్రాసిన రహిత భయము కూడను అపేక్షి

ఒక ప్రతి "కామశాస్త్ర"క

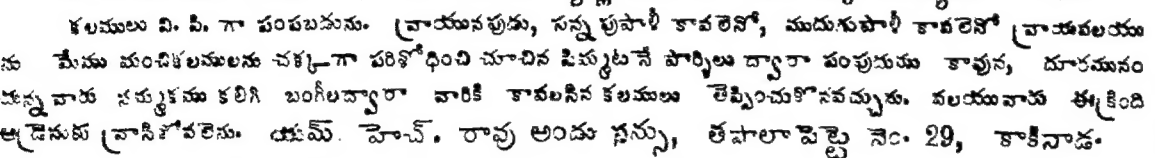
త్వరపడును!

నైద్యశాస్త్ర మునీశం'

అరణ్యనిగ్రహ యావధాలయం

స్వదేశీ సరమలు !!

సకలజనల సౌకర్యము, వారియొక్క లాభమును యోచించి ఈ నూతన బ్రాంచిని తెరిచియున్నాము. పెండురూరు, కంచి, కాశీ, మధుర, నేలం, మలబారు, ఆహమదాబాదు, బొంబాయి, కలకత్తా, పునా, కరాచి మొదలగు స్థలములనుండియు, మరియు హిందూజాతమునకు దుండు ఇంకను మరికొన్ని ఇతరస్థలములనుండియు వారి వారి అంత సుఖ తినినట్లు ప్రయోగించుచున్న పెండ్లి మొదలైన ప్రయోజనములలోనున్న ప్రయోగించు తగిన సరిగ వట్టు నూలు జవిలీ రకములను రప్పించి, స్టాకు చేసియున్నాము. ధరన్న సరసముగా వుండును.

అడవి:—నం 11 రు తపాలాపెట్టె

బెజవాడ వార్తలు.

(స్వకీయ విలేఖరునివద్దనుంచి)

రాజకీయసభలు.

మాలానా మహమ్మదాలీగారిని పట్టుకొన్నందుకు ప్రజలు భయపడలేదు. 15, 16 తేదీలను జోరునవ్వ ములు కురియించుచు. 17 వ తేదీన గాంధీచావులో డాక్టరు భన్యాడరావుచేత శ్రావణగారి అధ్యక్షతనకు పురజనులసభ జరిగెను. వేలకు వేలు ప్రజలు వచ్చిరి. మాయూరి హిందూమసల్మాను నాయకులు పాల్గొనిరి. మహమ్మదాలీగారికి కఠినందనములు చేరేయుల కృతజ్ఞత వెల్లడించబడినది. వైద్యశాలములలో నుద్యమము కొనసాగించుటకు దౌర్జన్యరాహిత్యమును బాగుగా అవలంబించుటకును తీర్మానింపబడినది. మరునాడు 18 వ తేదీన దేశభక్త కొండా వెంకటప్పయ్యగారు మర్రి వెంకటసుబ్బయ్యగారు చీమకుర్తి బసవయ్యగారు గుంటూరునుండి విచ్చేసిరి. ఇంకను పెద్ద బహిరంగసభ జరిగెను. అయ్యదేవర కాశీశ్రీరావుగారు రధ్యక్షత వహించిరి. కొండా వెంకటప్పయ్యగారు పాల్గొనిరి. విదేశీవస్తువులు ధరించి సభకు వచ్చినవారిందరిచేత మరుసటి దినము నుంచి విదేశీవస్తువులు విస్మరించి స్వదేశీవస్తువులనే ధరించెదమని శపథములు చేయించిరి. 19 వ తేదీన కొండా వెంకటప్పయ్యగారు మాయూరి ప్రముఖులును విదేశీవస్తువులను అమ్ముచున్న దుకాణాదార సభగావించిరి. ఇదివరకున్న సమయము వరకుల యిష్టము వచ్చినట్లు అమ్ముకొనునట్లును ఇంతటియిం ది రాత్రి పురమునూ రాత్రి పురమునట్లును మాత్రమే తెప్పించి వ్యాపారముచేయునట్లును స్వదేశీమిల్లుల నూలున్న బట్టలున్నూ కూడా 1921 సం దేశంబరు నెల కాలమువరకున్న తెప్పించుకొనడా నుండునట్లును ఒక ప్రమాణపత్రమును వ్రాసి చాలామంది బట్టలవర్తకులు సంతకము చేసినారు.

19వ తేదీ సాయంత్రము గాంధీచావులో దాసు మహమ్మదాన రావుగారి అధ్యక్షతనకు బహిరంగసభ జరిగినది. కొండా వెంకటప్పయ్యగారును మరొకందరును ఉపస్థానించిరి. ప్రతిసభలోను విదేశీవస్తువహనము గానింపబడినది.

శ్రీల సభలు.

నాలుగయిదు రోజులనుండియు శ్రీమతి బులుసు సూరమ్మగారు రామమోహనధర్మభాండాగారములో శ్రీలసభలు చేయుచున్నారు. రోజురోజుకు శ్రీలు ఎక్కువ ఉత్సాహముతో సభలకు వచ్చుచున్నారు. రాత్రిములు తిప్పి నూలు వడకడమనియు ఇంతటినుండియు సదరునూలుతోనే బట్టలు చేయించుకొని తామును తమపిల్లలను ధరించెదమనగా స్వరాజ్యము త్వరగా వచ్చుటకు తోడ్పడెదమనియు గాంధీనాటి సభలో ఆరువందలమంది శ్రీలు శపథములు చేసిరి. నూరమ్మగారు మరొకందరి శ్రీలుసహా బరంపురము ఆంధ్రరాష్ట్రీయసభలకు వెళ్లినారు మాపురములోని ఎన్నికలలో ముగ్గురు పురుషులను ఇద్దరు శ్రీలును రాష్ట్రీయసభకు ప్రతినిధులుగా నెన్నుకొనిరి. బట్టలనూలువర్తకులసభ

21 వ తేదీ సాయంత్రము శివాలయములో బట్టలనూలు వ్యాపారము చేయు హిందూమహమ్మదీయ మార్వాడీవర్తకులందరును సభచేసినారు. శ్రీకృష్ణ మోహనాచార్యులుగారు ఆధిపత్యము వహించినారు. ఇంతటినుండియు విదేశీవస్తువులను నూలును తెప్పించుమనియు స్వదేశీమిల్లులనూలును వస్తువులనుకూడా 1921 సం॥లో దేశంబరు నెలకాలమువరకు తెప్పించుమనియు రాత్రి పురమునూ బట్టలనుమాత్రమేకొని వ్యాపారము చేసెదమనియు ఇదివరకు నిర్ణయమున్న సమయము విధిలేక పుచ్చుకొనలసినచ్చేప్రాత కంట్లాటల సమయము యిష్టమువచ్చిన విధముగా విక్రయించుకొనెదమనియు బట్టిలో తిమకట్టుబాటులో చేరిన వర్తకులవద్ద మాత్రమే బట్టలు నూలు ఇచ్చి పుచ్చుకొనెదమనియు షి క గ్రీ వ ము గా తీర్మానించి సంతకముల నందరును చేసినారు. ఆంధ్రదేశమునకు బెజవాడ వర్తకులు మార్గదర్శకులై ఆంధ్రుల కృతజ్ఞతకు బాల్పడినారు.

మ్యునిసిపాలిటీ

మ్యునిసిపాలిటీ ప్రకారము 1920 సంవత్సరం ఆక్టోబరు నెలలో జరగవలసిన నూతన ఎన్నికలు ఇంతవరకును జరుపలేదు. పురపాలక రామారాయణగారి అనుగ్రహమువలన ముచ్చైరువున గారియొక్కయు ప్రాంతీకొన్నియలయొక్కయు వదవుల ఆయా ర్థాయములు సాధ్యుచేయబడినవి. పుష్కరము కాగానే క్రొత్త ఎన్నికలు జరుగునేమో నని ఆశపడితిమి. వెనుకటి జి. ఓల్సన్ యొక్క ఏమయిననో తెలియదు. ప్రజల జన్మహక్కును ఎన్నిక

సాధ్యమైతే అణగారినట్లు కనబడినది. ఓటర్ల తీర్మానములునుంటు గలిసినవి. ఎన్నికలు జరిగితే అసహాయవారులే కానినని నిండు ననుభయము. ప్రస్తుతమున్న కానిస్టల్ ఓటర్ల జాబితాను ప్రతి నిధులు కారని స్పష్టపడుచున్నది. ఓటర్ల నోరుమాసి కొని ఉరుకొనెదరా లేక పన్నులను మానివేసి మ్యునిసిపాలిటీని లాంగ్విలేదరా?

మొగలి రాజపురం

బెజవాడకు ఆరువందల దూరములో నున్నది. దానిని ఆప్రజల యిష్టము పుచ్చుకొనకుండగానే ముచ్చైరువున నానుమంతరావు పంతులుగారి సిఫారసునైన బెజవాడ మ్యునిసిపాలిటీలో చేర్చినారు మొగలిరాజపురపురజులకు ఈసంగతి తెలిసినది. తమకు మ్యునిసిపాలిటీ అక్కరలేదని తీర్మానించినారు. పన్ను లిచ్చుటకు నిరాకరించినారు. కలగ వచ్చినప్పుడు మ్యునిసిపలు నాకర్లచేత పన్నులు చేయించుకొనక వెళ్లి గొట్టినారు. మ్యునిసిపాలిటీలోనుంచి వెంటనే తమను తొలగించవలసినదనియు తేనియెడల శాంతియుత మైనట్టియు ధగ్గమెట్టియు ఆన్ని పద్ధతుల చేతను ఆఖరు వరకు పోరాడెదమనియు జనములు గవర్నమెంటుకు మహాజరును పంపినారు. మ్యునిసిపాలిటీని రద్దుపర్చవలసినదిగా జిల్లా అధికారులు సిఫారసు చేసినట్లు చరంతిగా నున్నది.

పటాలములు

మాయూరికివచ్చిన పోల్టర్ల ప్రత్యేకరయులులో తెనాలి మీదుగా గుంటూరు వెళ్లి ఆక్కడ నుంచి మాయూరిమీదుగా ఏలూరువెళ్లిరిగి స్వస్థానముకు బోలార్లరాంతులకు వెళ్లి నట్లు తెలిసినది. ఏలూరువారికి గొప్పసయ్యములు తుపాకులు గలవని ఈ ప్రాంతములలో ప్రదర్శించ నుద్దేశించినట్లు తోచుచున్నది.

అయ్యయంత్రములు.

వైస్ ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకలలో చదువుటగాని మాయూరిలో మనయంద్యమమునకు సంబంధించిన కరపత్రముల నుకూడ అయ్యయంత్రము ముద్రాణయంత్రములేదు. ప్రతిధర్మసంబంధి వనైస్ వారు రావకీయములు ప్రచురించమని వ్రాసియచ్చి పున్నారు. ఆంధ్ర గ్రంథాలయ వైస్ వారు ధరావతును తప్పించుకొనుటకు ప్రధమములోనే రాజకీయ విషయములు ప్రచురించమని వ్రాసియచ్చియున్నారు. ఈ మధ్యకాలములో రావకీయగ్రంథములను ప్రచురించ ప్రారంభించగా పదిహేను వందల రూపులకు ధరావతుకు నోటిసుపంపగా రాజకీయములు ఇంతటినుండి ప్రకటించమని తిరిగి వ్రాసి యయ్యయంత్రముల వాణీవెన్నువారిని ఈమధ్య జిల్లామేజిస్ట్రేటువారు ధరావతు విషయములో మందలించి విడిచివేసినప్పటినుండియు వారును ఆతెగ్రాత్తిగా నుంటున్నారు. అందువలన రావకీయ కరపత్రములేగాక సర్కారు బహుల బహిష్కార నోటిసులుకూడ బెజవాడలో ముద్రించుకొనుట చాలకష్టముగా నున్నది. ఇది మారావకీయ స్వేచ్ఛ.

ప్రకటన

(3120)

మా వద్ద 30 హక్కు పరుల హక్కులీ ఆయిల్ ఇంజన్ అయ్యకమునకు గలను. కలమువారు ఈ దిగువ విలాసమునకు వ్రాసిననుడల యానట్లు విషయములు తెలుపబడును. తిమ్మన వెంకటస్వామి అండ్ తిమ్మన శ్రీరాములు. ఏలూరు.

(3156) ప్రసిద్ధ (870)
ఆంగ్లేయాషధ యోగములు
 వివిధవ్యాధులకును ఇంకను 200 ఔషధ యోగములకు మింగియున్నవి. అనుభవ వైద్యశాస్త్రజ్ఞుల యొక్క పరీక్షములై యున్నవి. ప్రతి దేశీయవైద్యునియొద్దను ప్రతి ఆంధ్రగృహమునందును నుండదగినవి.
 ప్రతి 1-0-0. రి. డి. మూలముగా రూ. 1-0-0.
 నేరు ఒడవ్వు, ముచిలీపట్నం. (శే 3)
 హస్తబాక్సు 310, పైలాపూరు, మద్రాసు.

ఆంధ్రాధిపతి శోధక మూడునవలలు మాయావి

ఈ యంద్రాధిపతిమాయలు, ఈ కంఠకర్షణ బుద్ధిలేని పశుబలము, ఈ రాజరాజులకు యొడతెలుంగని మహాకారము, ఈ శాటక యంత్రులేని రాజకలీ, ఈ మహానాతి చూపాపని రుద్రభావము, ఈ వ్యవస్థలేని యడతెని వీరసారము మనమెన్ననును గని విని యెలుంగము. ఈ మాయాంశుప రాధ పరిశోధకనవల. కార్తికీబయింబుతో జిల్లాపట శోభితియు వెలుగుచున్నది. శివాలపుర గాక 1-12-0. (మాయావి తిరువారీ కథ)

మనోరమ (వార 82)

ఇరువురు మనోరమలు- ఇరువురు మనోరమలే కాని, యందోతే మనోరమిణి. మరియొకతే మనోరమిణి. ఒక చోట మధ్యమధ్యమధ్యమధ్య. మరొకచోట భయంకర ప్రళయ వికృతాక్షరము. ఒకటి మానవలీ-ఇంకొకటి దానవలీ. అయ్యతముకొనకు తేనెదానవ రుద్రము జరిగినది. హాలా హలము పుట్టినది. ఆకాలంబాబాబా మనోరమ కాదు. అది నారీపికాచితుగు జామాలిగా. చిత్రమొక్కటై కాలికో బయిండుతో నున్న దినికొ పోస్తేజి కొక 1-12-0. (మనోరమ తిరువారీ కథ)

మాయావిని (ది 27)

నారీపికాచి యగు జామాలియా శయంకరకంబులనములిం దత్యగ్భరముగ వర్ణింప దీనవి. ఆంధ్రాధిపతి శోధకములలో నసాధారణ మేధాకాలియగు దేవేంద్రబాధునకు, జామాలి యాను జరిగిన భయవిస్మయవిలాస సంభాషణము చదివి తీరవలయును. శివాలపుర గాక దిని వెల 0-12-0. ఈ నవలలు మూడును చంపారపు లగువారలకు పోస్తేజికాక రు 2-8-0 లకే పంపుదును. ఆంధ్రప్రచారణ గ్రంథాలయము, రాజమహేంద్రవరము.

మాలానా మహమ్మదాలీగారి విడుదల
 స్వకీయతలను సంతృప్తి పూరితతో జరిపినయెడల నానా పార్టీగారి విడుదల చేయుమని మనకు తీక్షణముగా గా. ధినుహత్తుకు ఎలుగెత్తి చాటుచున్నాను.
దనరావండుగ
 త్వరలో వచ్చుచున్నది. అనేకరికములైన కోట్లు, చొక్కాలు, తువట్లు, చీరలు ఇంకను మునుపక రికములున్న అతివన్నమైన 150, 200 నెంబరు బట్టు సాలియాను బట్టులన్ను సిద్ధముగాచేసితిమి. కావలసినవారు సొంపేయి బుట్టలు 4 అణాలున్ను, అద్దముతో 100-క 25 రూపాయలున్ను కియందు అవ్వచ్చుగా దయచేసి కంపనలేను.
 తిండివిలాసము: } శ్రీ గాంధీ స్వదేశీ శాల ఏలూరు.
 గ్రంథి. } ప్రాత్రేజుడు: గ్రంథి రామమూర్తి.
 ఏలూరు.

తెంతివిలాసము:—“మ్యూరీల్” మద్రాసు.
 వేలంటుమందులు మూలీలు పాశ్చాత్యవైద్యవర్తకులకు కావలసిన సకలవిధ ఔషధముల తగ్గుధరలకు నూవర్ల దొరకును పోలిక కార్మికుల ఆయుర్, విడ్డలకు ఉపయోగము అహ మొదలగునవి మూవిధ స్టాలో ఉన్నవి. వినియోగము ప్రాయము.
V. M. Annajee & Bros,
 Whole sale & Retail Chemists & Druggist
 2/200 MINT STREET

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

1921-వ సం॥ సెప్టెంబరు నెల 26 వ తేదీ

సోమవారము

సహకారవాదులు : స్వపరిపాలనము

స్వరాజ్యసిద్ధి విషయమై అన్ని పక్షముల వారును ఆతురము జూపుచున్నారునుటకు, నిజానా సహకారలో గత శుక్రవారము నాడు జరిగిన చర్చను పరికించిన, గోచరమగును. సహకారవాదులు సయితము సంపూర్ణ స్వపరిపాలన మొల త్వరలో సిద్ధించిన సంతమేలని చెలుపుచున్నారు. ప్రస్తుతసంస్కరణములతో పదివర్షములవరకు సంతృప్తి జెందియుండెడివారుండరని, పాలకులు గ్రహించుట భావ్యము. నిరాకరణవాదులు కొరకాని కొర్రల గోరెడరని నెఱుంగు చెట్టి, సంస్కరణముల కదలికముతో మిగిలినవారలను సంతోషపెట్టుటకు వీలులేదని, చేతికెల్లచునునది. ప్రజల యాదేశమునకు విరుద్ధముగ శాసనసభలలో బ్రవేశించిన సభ్యులు సయితము, సంస్కరణములలో పనిలేదని త్వరలో బయల్పడువలసి వచ్చెను. సంస్కరణములలో త్వరితముగ మార్పులను బ్రవేశపెట్టవలయు నను తీర్మానమును, రా. జ. యదునాథ మజందారు గారు ప్రతిపాదించిరి. మజందారు గారు తమ మితవాదబుద్ధిని తీర్మానమునందు గనుజుజుదిరి. బారు గోరినప్రకారము సంపూర్ణ స్వపరిపాలనము సిద్ధించుటకు కాలవిలంబము చాల గలుగును. సంపూర్ణ రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యము, రాష్ట్రీయ శాసనసభలు మరల క్రొత్తగ నారంభించునపుడు సిద్ధింపవలెను. హైందవశాసనసభ మరల గూడు నక్కవీనుండియు, కేంద్రప్రభుత్వమున ద్వంద్వ ప్రభుత్వ మారంభింపవలయును. ఈసభ నాల్గవ వర్షాయము గూడినపుడు, ఆధినివేశ స్వపరిపాలనమును ప్రసాదించవలయును. ఇందుకు జరిగిన చట్టము తీసికొనవలయునని, రాజకీయంగాను ప్రభుత్వకార్యదర్శిని గోరవలయునని, తీర్మానము గోరుచున్నది. రాష్ట్రములందు గల ద్వంద్వప్రభుత్వముతో, హిందూదేశము విసిగి వేసియున్నది. దానిని కేంద్రప్రభుత్వమున గూడ ప్రవేశపెట్టవలసిన యావశ్యకత ఎద్దియో గనుపించుచున్నది.

ద్వంద్వప్రభుత్వము, స్వపరిపాలనకు శిక్షణ మొనగుననుట భ్రమ. కోశము స్వాధీనములేనంత వరకు, మంత్రుల యాదేశములు గొనసాగినరవు. వారు తమ స్వతంత్రత క్రింది గనుపరుచుబారు. అధికారవర్గము తన యిచ్చాయసారముగ ప్రవర్తించునపుడు, మంత్రులు గూడ నా పక్షమే వహించి, కనికరముగలరు గాని, ప్రజేచ్ఛు కొన నాగించుటకు వారికి విరుద్ధముగ ప్రవర్తించజాలరు. బాధ్యుల హిందూని అధికారపక్షమునకే, బాధ్యుల కొందర యావత్తరము కలసి పనిచేయునపుడు, సహజము అధికారపక్షమునకే, మంత్రుల సమక్షము బయటకునుగది గాని, ప్రజల తో దానిని తీసికొని రాజులకున్నది. అధికారపక్షముతో గలసి మెలసి పడును, ద్వంద్వపరిపాలనము విజయంతరింప వీలులేదు. బలవం

తునితో బలహీనుడు కలసి యుండుట గొప్ప గాదు. ద్వంద్వపరిపాలనము ప్రజేచ్ఛ నెంతవరకు నెలవేర్చును? ఈ ప్రశ్నను విచారించినచో, సంస్కరణములకు పూర్వమునుండువలె పిమ్మటను, ప్రజేచ్ఛకు నిరోధము గలుగుచున్నది. ఇట్టిస్థితినే కేంద్రప్రభుత్వమున గూడ నేల తెచ్చిపెట్టవలయును? ద్వంద్వప్రభుత్వము స్వపరిపాలనమునకు తోడగుటకు మారుగ, నాటకముగ నున్నది. హైకోర్టు న్యాయాధిపతిగ నుండిన శేషగిరి అయ్యుగారు కాడ, ద్వంద్వప్రభుత్వము హిందూదేశమునకు బనికరాదనియు, ఆకారణముచేతనే కేంద్రప్రభుత్వమున సంపూర్ణ బాధ్యతను ప్రవేశపెట్టవలయు నను సవరణను తాను తెచ్చితినినియు, శాసనసభలో నుడివిరి. ప్రస్తుత ప్రజాశయములబట్టి చూచిన, మజందారుగారి తీర్మానమును, అందుకు దెచ్చిన సవరణలను వెనుకంజవేయుచున్నను, మితవాదుల సాంప్రదాయముల బట్టి చూచిన, అవి తీవ్రము లనియే ఎంచవలసియుండును.

కాలనిర్ణయ మనిన, మితవాదులు ఉలికిపడుచుండిరి స్వపరిపాలనమునకు వరునైదువర్షముల కాలపరిమితిని సూచించగనే, వారు కలవరకడసాగిరి. అట్టివారు, కాలపర లేకున్నచో, పార్లమెంటుసభ స్వపరిపాలనము నొసగజేయొనని, ఇప్పుడు భయపడుచున్నారు. మజందారు గారి తీర్మానము అట్టి భయమునకు తార్కాణముగ నున్నది. పార్లమెంటుసభ ఎప్పుటి కేయేయంతరములకు సూచించునో, నిర్ణయమయినచో కొంతవడి మేలుగనుండెడిది. అందుకు మారుగ, సంస్కరణశాసనము నిర్ణయము గావించక వదలిపెట్టెను. మీదమిక్కిలి పదివర్షముల వరకు నొకదానిని నెలకొల్పి, అందలి జయముపై హిందూదేశపు భావిభాగ్యోదయమును ఆధారపరచినది. పదివర్షములవరకు గుటకలు మ్రొంగుచు నేది యున్నను, నిశ్చయఫలితము గలుగు నని తలంప వీలు లేదు. పరీక్షలో విజయ మొకవేళ చేకూరినను, పార్లమెంటుసభ నిర్ణయించెడి యంతరములే ప్రమాణము లగుచుగాని, ప్రజలకొర్రల ప్రకారము పని జరుగదు. ఆ కారణముచే రెండు మెట్లతో సంపూర్ణ స్వపరిపాలనమును ప్రసాదించవలయు ననియు, వానిని ఇక్కడే నిర్ధారణ జేయవలయుననియు, మజందారుగారి తీర్మానముసూచించెను. ఇందునుగూర్చి ముచ్చటించుచు, పదివర్షములపిమ్మట గూడెడి విచారణసంఘము కట్టి కడపటి దని తలంచుట కెట్లనమృతము లేదనియు, అంతులేని విచారణసంఘములు గూడుచు, స్వపరిపాలనాప్రదానమును ఎప్పటికప్పుడు నిలిపివేయవచ్చుననియు, మజందారుగారు తమకు గల సందియమును జెల్లడి జేసిరి. తీర్మానము వెనుకకుగు వేయుచున్నను, శాసనసభ్యులు కొందర ప్రసంగము ప్రజాశయముల కనుగుణ్యముగ నున్నది. తీర్మానమునుగూడ అందుల కనుకూలముగ తయారుజేసినయెడల, శాసనసభకు గౌరవముగలిగెడిది. అపజయభీతిచే, సంకుచితతీర్మానము నుపసాదించవలసివచ్చెను.

తీర్మానమునందు ప్రమాద మేమాత్రము లేదనియు, అయ్యది మిగుల సామాన్య మయినదనియు, ఇంతకన్న ముందుకుబోయెడి సవరణ ప్రతిపాదించబడునెడల దానిని తా నంగీకరించెదననియు మజందారు చెలుపుటకాడ, తీర్మానమును తయారుజేయుటలో వారెటుల వెనుకాడినదియు తెలిసికొనవచ్చును. సంపూర్ణముగ సధినివేశ రాజ్య స్వాతంత్ర్యమును దేశమంతయు నాశించుచున్నదని మాత్రము, మజందారుగారు ధైర్యముతోబలికిరి. స్వరాజ్యము సంపాదించుటకు, భారతీయులు కృత

నిశ్చయము లయిననియు, సంస్కరణశాసనమునందు గాని, ప్రభుత్వ ప్రకటనయు చేసియుండుగాని స్వపరిపాలనా ప్రదానమునకు కాలనిర్ణయము సూచించబడలేదనియు, అంతుష్టిలేని ఐర్లండున కన్న సంతృప్తిలేని హిందూదేశ మెక్కుడు అనర్థకరమనియు, మజందారుగారు చెప్పిరి. తరుణ సమయమున, కార్యమునకు గడంగనిచో, స్థితి దుర్భర మగునని, శేషగిరి అయ్యుగారు పలికిరి. తొమ్మిదివర్షముల కాలవిలంబవ మధికమనియు స్వరాజ్యమును త్వరలో ప్రసాదించవలె ననియు, భార్యవారు కోరిన సంపూర్ణ స్వపరిపాలనా ప్రదానమునిమిత్తమై సూచనల గావించుటకు శాసనసభల జాయింటుమిటిని ప్లాపించవలయునని, అగ్నిహోత్రిగాడు సవరణను ప్రతిపాదించిరి. మరల నీతీర్మానముగూర్చి చర్చ జరుగునపుడు, శాసనసభ్యులు సత్వరస్వపరిపాలనాప్రదానము కొర కింకెక్కుడు వట్టుదలతో వాదించెదరని యూహించవచ్చును. కాని ఒక్కవిషయమును శాసనసభ్యులు తెలుపమరచిరి. శాసనసభలకు ప్రజలు బహిష్కరించుటచేతను, శాసనసభలకు స్వపరిపాలనాధికారము లేకుండుట చేతను, శాసనసభ్యులు గోరెడి యంతరములు ప్రజాశయములకు ప్రతిఫలింపజేయజాలవు.

ప్రజలు సంపూర్ణ స్వపరిపాలనమును వాంఛించుచున్నారని తెలిసినపుడు, శాసనసభ్యులు దానిని వెంటనే ప్రసాదించవలయునని కోరుట భావ్యముగ నుండెడిది. సంపూర్ణ స్వపరిపాలనము మొనగునొకటి కొన్ని మెట్లు అవసరమని దోచినయెడల వాని నిర్ణయమును ప్రజలకే వదలిపెట్టుదని కోరియుండవలసివచ్చి. ప్రజల స్వయంనిర్ణయాధికారమును పాలకులు గుర్తించునెడల, ప్రస్తుతవిషయస్థితి తొలగిపోవును. ఆ సంగతిని చెలుపుటకు బదులు, స్వపరిపాలనాంతరములను నిర్ణయించెడి బాధ్యతను శాసనసభ్యులు వహించుట, సమంజసముగ లేదు. కాని, వారుగూడ ప్రజలతోబాటు కొంతవరకు నడుచుచుండుట, శుభ సూచకము. స్వపరిపాలనాప్రదానమునకు కాలనిర్ణయ మవసరమని, వారిప్పటికి గ్రహించిరి. స్వయంనిర్ణయసూత్రము నాధారము జేసికొనవలయు నను సంగతిని వారు ఇకయినను గ్రహించుట యవసరము. ప్రజేచ్ఛ నెలవేరుట కే సూత్రము నవలంబించుట ముఖ్యము సహకారవాదు లయినను, నిరాకరణవాదులయినను, సత్వర స్వరాజ్యసిద్ధినే వాంఛించుచున్నారు ఇందులకు తమపై తా మాధారపడియుండవలయు నని, నిరాకరణవాదు లభిలషించుచుండ, పాలకుల యనుగ్రహముగొరకు సహకారవాదులు వేచియున్నారు. కాని ఏపక్షమువారును, సంస్కరణములతో సంతృప్తిజెంది యుండలేదు. స్వరాజ్యసిద్ధి యగుచో, హిందూదేశదుఃఖము తొలగిపోవునని, ఉభయములు ప్రతిపాదించుచున్నారు. ఇట్టి స్థితిలో పాలకులు తడవుజేసినకొలదియు, దేశమునందు ఆళాంతి హెచ్చుచు గాని తగ్గనరదు. రాలెటు ఆక్తును ప్రజలెల్లరు వలదు వలదని యుద్ధోషించిన వెంటనే రద్దు జేసియుండినచో, దేశమునం దింతటి యశాంతి వ్యాపించియుండదు. ఇంతకాలమున కిప్పుడు దొంగించినను, దానిసంగతి తలపెట్టువారు లేరు. ఇటులనే, నన్ని పక్షముల వారును స్వరాజ్యమును ఆతురముగ వాంఛించుచున్న సీసమయమున, ప్రజాశయములను వెంటనే సఫల పరచినచో, శాంతి యు, సౌఖ్యమును ప్రవర్ధిల్లు ననుట నిశ్చయము. ఆలస్యమునకు కొలదియు, అంగదేశప్రతిభకు కష్టము వాటిల్లును. ఆంగ్ల హిందూదేశముల

తాడిపత్రి మ్యూనిసిపాలిటీవారు గంధి సుహృత్తునకు
విసతిపత్రిక వాసంపుటకు వీర్యమిచ్చిరి. వార్యగ్రామము దయ
చేయు దినమున మ్యూనిసిపల్ ఆఫీసునకు దానికి చెందినవారతకాలం

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

(స్వరీయ విలేజ్ రివ్యూను)

బహుమతి పత్రము 24:—సాయంత్రము 5:30 గంటలకు నవమంథ్ర మహాసభా సమావేశమయ్యెను. అంతరకు విషయవిధానకాండలో తీర్మానములు నిర్ణయించిరి. అందు ముఖ్యముగ నికముందు ఆంధ్రమహాసభను ప్రత్యేకముగ జరుపుటకు సమావేశమయిన విషయములను ఆసనమున వాదించినందులకు ముఖ్యముగా విమర్శించిరి.

లోకమాన్య బాలగంగాధర తిలక్, దేశగుప్తం శేషాచల పతిరావు, గాన రామచంద్రాచారి, తిరుపతిరావు, పురాణం నాగభూషణముగార్లు నిర్వాహములను నిర్వహించు సంతాపమును తెలియజేయుచు తీర్మానములు గావించబడినవి. పిమ్మట ఆంధ్రప్రదేశ్ గోపాలకృష్ణుడు ఆధిపత్యము, కిష్టా, శ్రీశంకరాచార్యముగారు దేశభక్తుల నిర్వహణమునకు గాను వారసభవించుచు, ఆంధ్రదేశమును నిర్వహించున వారి ప్రత్యేకముల కొనియాడుచు నొకతీర్మానమును నుపసాదించిరి. దానిని ఆమోదమున హైదరాబాద్ గవర్నరుగారు గంభీరముగ నుపసాదించి బలపరచిరి. తరువాత బహుమతి పత్రముగారు కొన్ని పద్యముల క్రావ్యముగ చదివి, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రిగారి కు సత్కృతులను సందర్శించు యందుకొనియు, తాను యెప్పుడు వెళ్లుదునాయని నేచియుంటినియు వాచిరి. వనంత్ రావు లక్ష్మీ నరసమూర్తిగారు యిదివరకు గంభీర విరాటాశ్రమం జిల్లాలు వెనుకబడియున్నను, యెప్పుడప్పుడే మేల్కొని, ఉత్సాహముతో కృషిచేయుచున్నవనియు, తన భర్త గారు వనంత్ రావు బుచ్చి సుందరరావుగారు జైలుకు వెళ్లిన తాను రాచయ్యంగమున బ్రవేశించి నింకెక్కువకు కృషిచేసినదనియు తెలిపిరి. లక్ష్మీబాయిగారు విదేశ ప్రభుత్వమునకు వెంటనే గావించవలసినదనియు, తన భర్త గారు జైలు వెళ్లినందున, తాను వెళ్లుటకు సంసిద్ధురాలై యుంటినియు, తనకుమారునికూడ తరఫీను చేయమంటినియు, పురుషులు గాజులు తొడిగింపుకొని కూర్చోనిరాయని ప్రార్థించెను. భట్టెపోలు నూర్వలకాశాపుగారు మాట్లాడి, తీర్మానము సభవారిచే అంగీకరింపబడినది.

దేశభక్త వెంకటప్పయ్యగారు చీరాల పేరాల పాఠశాల స్వాధ్యాయము ప్రకటించుచు వారు విజయము చేకూరువరకు పట్టణము వడంక కృషిచేయువలసివచ్చును తీర్మానమును పాదించిరి. పోరాడడం వెంకటేశ్వర్లుగారును అన్న ప్రార్థనాదేవియు తీర్మానములను పరచిరి. ఆంధ్రప్రదేశ్ గోపాలకృష్ణుడు చీరాల పేరాల పాఠశాల దుష్టిని తొలగిస్తే ప్రభుత్వము దెల్పి, వారికి ధనసంక్షేమిచ్చి ప్రాణము నిల్వలసినదని కోరిరి. తాను జైల్లోనున్న ప్రేమించుచున్నాడని కొందరు దేశప్రముఖులు దలంచుచున్నారనియు, అట్టివారి యభివేక్షణకు తాను చింతించుచుంటినియు, జైల్లోనున్న రాహిత్వ సేతాను యవలంబించుచు, యితరులను ప్రోత్సహించుచుండెదనియు వాక్రచ్చెను. తీర్మానము మోదించబడి.

కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారు ఆంధ్రవాణిని నిరంకుశాధికారుల నిర్బంధించునట్లు ముఖ్యముగా గమనించుచు, ఆంధ్రవాణిని సాధకులకు మర్యాద, న్యాయపతి నారాయణ మూర్తిగారి కభివంతును తీర్మానమును పాదించిరి. మలాది కృష్ణమూర్తిగారు బలపరచిరి. తీర్మానము మేకగ్రీకుముగ ఆమోదించబడి.

నాగేశ్వరరావుగారు పదవీప్రవృత్తి కలంబును నిరంకుశముగ నిర్వహించుచు, దాని నిర్మాణము మొదలు పక్షముల కూచించుటకు గాను రాజమండ్రి, మామయ్యగూడెం, సాంబశిరాజి యామినీపూర్ణ తలక హరినాథ్ పక్షము రావుగారు నొక యువకులనుగా నేర్పరచి, వానిని వేరకను ఆంధ్రవాణిని సంఘమువారికి దెల్పవలసినదని తీర్మానమును పాదించిరి. తలకమ్మగారు ప్రార్థనాదేవి మయమున నిండి చుచు తీర్మానము మోదించిరి. సాంబశిరాజిగారు బలపరచిరి. తీర్మానము తీర్మానింపబడియె.

హనుమయ్య గుప్తగారు అప్పగింపుచుండి తీర్మానమును పాదించిరి. చిత్తూరు వాణ్యులకు రంగయ్యగారు బలపరచిరి. తీర్మానము మేకగ్రీకుముగ నామోదించబడినది.

స్థాయిసంఘమునకు నిర్వహించునట్లు కార్యనిర్వాహకులనే నిర్వాహకులుగానుండ తీర్మానించిరి. శ్రీదేశిక వెంకటప్పయ్యగారు ఆంధ్రసంఘమును వాకిలి, కృష్ణానదులకు, తదితరులకును పంపిణీ చేసి, బయటయి భావనముల నమయ సభ ముగిసెను.

ఆంధ్రసంఘాధ్యక్షుల సభాసభ
ఆంధ్రసంఘాధ్యక్షులకు శ్రీపాని వెంకటగోపాలకృష్ణమూర్తులుగారి ఉపన్యాసమునుండి ఈ క్రిందిభాగములు ముద్రించుట.

ఆంధ్రోద్యమము ప్రారంభమయిన దినము సుదినము. ఉద్యమము దినాది నాభివృద్ధిని గాంచుచున్నది.

1906 వ సంవత్సరమునందు కలకత్తా నగరమునందు జరిగిన దేశీయ మహాసభ సభలో స్వప్రయత్నములమీద నాధారపడి యుండుటయే బాలయొక్క పురోభివృద్ధికి మూలముని నూతనముగ కనుగొనబడినది. స్వప్రయత్నము కొనసాగుటకు ప్రజలకు లేమ యత్నములకు ఫలితముగ గమ్యస్థాన మొకటి యుండుట యావశ్యకము. ఆ గమ్యస్థానము ప్రజలలో నున్న తత్వానుభవముల ననింప జేసి కాదైక్యచిత్తును పురోభివృద్ధి కక్షిగలిగి యుండవలెను. అట్టిమంత్రమును హిందూదేశ పితామహు డాదాభాయి నానోజీ తన యగ్రసీతమునుండి హైందవుల కుపదేశించెను. అదియే స్వరాజ్యాధ్యక్షము. దీనికి పాదములు బాతీయనిద్య. స్వదేశోద్యమము. ఈరెండును దేశీయుల స్వప్రయత్నములమీదనే యాధారపడియుండును.

ఆంధ్రోద్యమము నందు ముఖ్యాంశము ప్రత్యేకాంధ్ర రాష్ట్రప్రశంస. ఆంధ్ర మహాసభయొక్క కార్యక్రమమునందు ముఖ్యమున యంతమై ఆంధ్రుల కందఱుటను ఆదరణీయమున నిగాను భిన్నాభిప్రాయములమీదనుండిగాను ఆంధ్రులమౌనమును పరిమించు చున్నదనటకు సందిశము లేదు. భాషాప్రయత్న రాష్ట్రనిర్మాణము భారతభూమి ప్రస్తుత మనసరమనియు, న్యాయమనియు, ఆనందవైక కేదులును విద్యాధితులును ఆ నేకు లంగీకరించుచున్నారు.

రాష్ట్రనిర్మాణమునకు ఎల్లలున్నా బాలిమేరలున్నా ముఖ్యములయినవి. ఆంధ్రరాష్ట్రమునకు తన సహజము నిర్ణయించుటకై మామండలస్థితి నాలోచించుచున్నది. ఈవిషయమై ఆలోచించుటలో పురాణకథలనుబట్టిగానీ, పురాతన చరిత్ర విషయములనుబట్టిగానీ, రాధాంతర సిద్ధాంతములు గావించుట వలన లాభములేదు. ఈమండలమునందు ప్రభుత్వమున నికసిం చినవారెవరో, తరువాత ఆంధ్రులు ముందుచచ్చివారా లేక ఉత్తర-కులు ముందుచచ్చివారా యిటువంటి ప్రశ్నలకు సదుత్తరములు కనుగొనుటకు ప్రయత్నించుటవలన కార్యములేదు. ఈ మండలము పూర్వము ఆంధ్రరాజులవలన నేలబడినదా, లేక ఉత్తర-రాజులవలన నేలబడినదా అనుప్రశ్నలకుడా ప్రస్తుతాంశమునకు పనికిరావు. ఏదియెట్లుండినను ప్రస్తుతస్థితిని బట్టి చూడగా యీమండలమునకు తూర్పునకున్న సముద్రతీరమునందలితటను సముద్రతీరముయొక్క ఉత్తరభాగము మొదలు లోపలికి 10-15 మైళ్లవరకున్న గల ప్రదేశమునందున్న మండలముయొక్క దక్షిణభాగమునందున్న ఆంధ్రులే నికసించి యున్నారు. ఈ ప్రదేశములందు ఉత్తర-కులు చాలా తక్కువ సంఖ్యలవలన అచ్చటచ్చట వ్యాపించియున్నారు. మండలముయొక్క మిగిలినభాగమునందు ఆంధ్రులు ఉత్తర-కులు మిశ్రమయియున్నారు. ఈ పరిణామమునందు ఆంధ్రులు ఉత్తర-కులు చెరిసగముగ నున్నారని చెప్పవచ్చును. మ్యానిసిపల్ కన్ను దెల్పించువారిలో ఆంధ్రులెక్కువసంఖ్యలవారుగా నున్నారు. సాల 1-కి రు 3 ల కన్న అధికమున్న చెల్లించువారందరు 1200 మంది. అందులో ఆంధ్రులు 850 మందియు ఉత్తర-కులు 350 మందియు నున్నారు. మండలముపూర్వప్రదేశము ఓడ్రజమీం దారులయొక్క జమీలయి యున్నవి. గాని తీర్మానదేశవాస్తవ్యులున్నా రైతులున్నా అందరునాగ్రహరే. ఉత్తరభాగమున కొన్ని చిన్న జమీందారులున్నా హుల్లూదారులన్నా ఆంధ్ర జమీందారులై యున్నవి. క్రమదేశవాస్తవ్యులు ఉత్తర-కులు. ఆభాగమునందలి రెండుమూడు జమీలలో ఆంధ్రులు చాలా తక్కువసంఖ్య గలవారై యున్నారు గనుక యీ ప్రదేశముల లోని భూస్వాములనుబట్టి యాలోచించు టుచిత్తముగాదు.

ఈ మండలమందలి జనాభా గ్రంథములనుగురించి కొంత వివరించవలసియున్నది. పీటిలో భాషనుబట్టి చేసిన సంఖ్యా విభజనను మిక్కిలి విశ్వసనీయములుకావు. పీటిని గ్రంథము చేయుటలో తప్పులు తటస్థించినవి. అందులకు కారణములుండవచ్చును. పీటిలో 1901 వ సంవత్సరమున గ్రంథస్థమయిన జనాభా గ్రంథము చాలా పొడవైనదిగా నున్నది.

(మన్యభూమి కాక) జనాభా 1881 1891 1901 1911
ఆంధ్రులు:—662314, 722287, 742910, 839449,
ఉత్తర-కులు:—748904, 797132, 1274975, 958661,
1901 సంవత్సరమందలి సంఖ్యలు తప్పుల అనేక కారణములు: కనబడుచు మన దౌరస్థితివారు లోగడ భండించి

యున్నారు. అప్పట్లో వారు గడరు సంఖ్యను ఘనముగా దిద్దగా సరియైన సంఖ్య 1901 లో ఆంధ్రులు:—818417, ఉత్తర-కులు:—766712

ఉండవచ్చునని తీర్మానించిరి.

1911 సంవత్సరమందలి సంఖ్యలనుబట్టి పొరపాటే యనుటకు తగిన కారణములు గలవు. భాషనుబట్టి జనాభా విభజనలు తాలూకువారీగా గాని గ్రామవారీగాగాని నిర్ణయించి గ్రంథస్థము చేయబడలేదుగాని బాతులనుబట్టి చాలామట్టుకు సరిగా లేకపోవచ్చును. ఉభయభాషలు మాట్లాడనివారు ఈ మండలమందు మన్యభూమి గాక తదితర ప్రదేశమందు 28000 కోడులున్నా, 72000 మంది సవరలున్నా, హిందూస్థాని మొదలగు ఇతరభాషలు మాట్లాడువారు ఘనము 7000 మంది యున్నారు. పీటిని మొత్తపు జనాభాలో తగ్గించి యీక్రింద నుదహరించిన బాతులను బట్టి లెక్కించినయెడల మండలమంతటను మొత్తముపయి సగమున కెక్కువగా ఆంధ్రులున్నా ఘనము సగమునకు తక్కువగా ఉత్తర-కులున్నా మిగిలినవారు ఇతర భాషలు కలవారుగా నున్నారు.

పల్లెలు	50757.	తెలుగులు	12042	(సగం)
బలిజ	20033.	కన్నం	7816	($\frac{1}{4}$.)
దేవాంగ	26231.		19856	
గమల్	4531.	కోదులు	29196	
గొల్ల	71071.	నవరలు	72016	
జాతపు	9440.	క్షత్రియులు	9301	
కాళింగులు	58833.	తురుష్కులు	3320	
విశ్వప్రామాణ్యము	23220		11383	
కాపు	174972			
కోమటి	30405	తమిళులు	2220	
కొండవోర	5305	హిందూక్రైస్తవులు	218	
కమ్మరి	4338		4402	
మాడిగ	10267			
మాల్	70117		814518	
మంగలి	11332		19858	
సాలె	13291		113831	
సాతాని	4743		948247	
సెగిడి	33716.		72000	యింటిలజాబులు
తెలగ	56971.		102024	
చాకలి	24237.		850000	ఉత్తర-కులు.
ఉప్పగ	3375.			
వెలమ	81384.	రెడ్డిలు—వివరములేదు.		
యానాది	2235.			
యాల్	2611.	నా అనుమానము వారలను ఒడియా		
జంగం	3690.	జాతీలో కలిపి వేసినట్లుగపడుచున్నది		
	797105.			
ప్రామాణ్యము	17453.			
	814558.			

కోదులును సవరలును ఆంధ్రభాషలోని చాలాపదములు వికృతముగ వాడుచున్నారు. మతీయు పీరి యాచారములు చాలవరకు ఆంధ్రుల యాచారములే, ఇదిగాక కాళింగులు సుమారు 58 వేల మందిన్నీ, తెలుగులు సుమారు 50 వేల మందిన్నీ చాలకాలముక్రింద యాంధ్రులే యైనను ప్రస్తుతము ఓడ్రాచార పరాధానులై ఓడ్రభాష మాట్లాడుటచే ఉత్తర-కుల క్రింద వచ్చుచున్నారు.

పీరలే కాళింజ, వెలమ అనియు పిలువబడుచున్నారు.

ఉత్తర-కు సాదరులనుబట్టి ప్రత్యేక భాషాప్రయత్న రాష్ట్రమువారి నిర్మాణ యుద్ధమయినందు ముఖ్యకార్యముగ నెంచుకొనుచున్నారు. అట్టియుద్ధము న్యాయమయినదే. వారెక్ ప్రత్యేకరాష్ట్రమునకు మాడు దిక్కులను సరిహద్దులను మై సాలి మేరవలయమై చిక్కులు చాలాగలవు మనహిందూదేశమునందలి భాషాప్రయత్న ప్రత్యేక రాష్ట్ర నిర్మాణ సమయమున సరిహద్దు పాలిమేరప్రదేశములందు ఒకటికన్న హెచ్చుసంఖ్యల భాషలు మాతృభాషగా నుండెడికాల ముండకమానను. అట్టి సమయమున వైని నోనుపుకమించిన ఆంధ్ర ముఖ్యమంత్రి పరిపాలననున్నది.

మన యాంధ్రదేశమునకు ప్రత్యేక విశ్వవిద్యాలయములు కొలదికాలములోనే లభించుటకు నూరులు కన్నట్లునున్నవి. అంతటిభాగ్యము మనకెప్పుడు లభించునన్నదోగాని అది లభించు వరకును మన దేశమందలి యువకులు విద్యాభివృద్ధి హాస్యమైయుండును.

ఆంధ్ర గ్రంథాలయ వేస్, లిమిటెడ్, బెజవాడ.

(౧౯౧౩-వ సంవత్సరం ఇండియన్ కంపెనీల ఆక్టు క్రింద రిజిస్టరు చేయబడినది.)

(3108)

మూలధనము రు ౩,౦౦,౦౦౦

ప్రస్తుతము వసూలు చేయు ధనము రు ౧,౦౦,౦౦౦

భాగము ౧-కి రు ౨౫ లు చొప్పున ౧౨,౦౦౦ భాగములు. భాగముల సొమ్మును దరఖాస్తుతో రు ౫ లు;
అలాటు మెంటు అయినప్పుడు రు ౫ లు; మిగిలిన సొమ్ము ఒక్కొక్క మాసమునకు తక్కువ కాని వ్యవధిగల ౩ వాయిదాలలో ఇయ్యవలయును.

డైరెక్టర్లు

- ౧ శ్రీ వైదా చినరామకృష్ణయ్యగారు, జమిందారు, బాంకరు, కాకినాడ.
- ౨ సూరి వేంకటరసింహశాస్త్రిగారు, ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయసంఘ కార్య నిర్వాహకసభాధ్యక్షులు, రామమోహన కేంద్రగ్రంథాలయధ్యక్షులు, బెజవాడ.
- ౩ నడింకల్లి వేంకటలక్ష్మీనరసింహశాస్త్రి వంతు లుగారు,
బాక్-ఎట్-లా, మేనేజింగు డైరెక్టరు, ఆంధ్ర కర్మాగారము;
ఆంధ్రరాష్ట్రీయ కాలగ్రామ సంఘమునకు ట్రస్టీ, గుంటూరు.
- ౪ బచ్చు నాగభూషణరావుగారు, కార్యదర్శి, క్లావాయిన్ గ్రంథాలయము;
భూస్వాములు; బ్యాంకర్లు; పేదకలభూడి. (గుంటూరు జిల్లా)

- ౫ పుతుంబాక నరసయ్యగారు, కార్యదర్శి, శ్రీ నేత్రాద్రిశాసన
శాఖాసాథకాల; భూస్వాములు; పెదపాలెం. (గుంటూరు జిల్లా)
- ౬ పురాణం సూరిశాస్త్రిగారు, బి. ఏ. భూస్వాములు; ప్రావైటరు; రుద్రాచలం
- ౭ బొడ్డుపాటి హనుమంతరావుగారు, కార్యదర్శి, శ్రీ సత్యనారాయణ
వద్రపాడ గ్రంథాలయము; భూస్వాములు; బొడ్డుపాడు. (కృష్ణాజిల్లా)
- ౮ పుచ్చా శ్రీరామకర్మగారు, కార్యదర్శి, ఆంధ్రరాలసమాజము;
భూస్వాములు; పెదపాలెం. (గుంటూరు జిల్లా)
- ౯ అయ్యంకి వేంకటరమణయ్యగారు, ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయసంఘ గౌరవ
కార్యదర్శి, రామమోహన కేంద్రగ్రంథాలయ గౌరవకార్యదర్శి. బెజవాడ.

విన్నవము.

భారతదేశానికి నవయుగారంభ మైనది. నవయుగావిర్భావమున నీజాతి తన యధ్యుడయ్యే మార్గమున గమ్యస్థానము చేరి, విభవాభిరామంబగుటకు జనులయం దాత్మిక క్రియ వాత్మికారణమును పురికొల్పించు, వారికి తమ పెనుకటి చరిత్రయందు గర్వమును, భావిన్యుద్రయమందు విశ్వాసమును ఉద్బింప జేయు వలసియున్నది. ఇందుకొర కేభారతీయవిజ్ఞానము నభివృద్ధిచేయు వలసియున్నది. మరియు నీజాతియధ్యక్షియై మెన్నెన్సి సంఘముగ పరిణమించినో వాని నన్నిటి నుద్ధరింపవలసియున్నది. కవిరామతల్లి నావాహనము చేసి యామె భక్తులసమర్పణలను ప్రచారణ చేయవలసియున్నది. ఆంధ్రవాఙ్మయమునకును, సాంప్రదాయపారంపర్యమునకును అనుకూలముగ జాతీయపురాణగాథలను చిత్రించుచు, తిక్కన-పోతన-కృష్ణదేవరాయాది జాతీయ కీర్తిలబ్ధులను ప్రాయించుచు, ప్రచురింపవలసి యున్నది.

ఈ కార్యమునకై విశేషముగ గ్రంథములును, చిత్రకళా నిర్వాహములును బయలు వెడలవలయును. ఇట్లు, ముఖ్యముగ అన్ని పనిముట్లతోను పరిపూర్ణముగ సంపాదించబడిన యొక ముద్రణాలయములనునే జరుగదగియున్నది.

ఆంధ్రదేశమున ముద్రణమునకుగల అపొకర్యములు ఆంధ్రదేశమున ముద్రణమునకును ప్రచురణమునకును, పూర్తిగా కనతి తక్కువగా నున్నదని భారతీయుగా చెప్పవచ్చును. దీన్ని పురిచేయు గల కొలది తెలుగుముద్రణాలయములు తప్ప పనిదోనే తీరలేక యున్నవి; ఇంతేగాక, అక్కడ కూలిచాల పావుగానున్నది. ఇక తెలుగుజిల్లాలలో నక్కడక్కడగల ముద్రాక్షరశాల లన్నిటియందును ఒకటిచెటిలోదక్క-యంత్ర సాహాయ్యము తక్కువగా నున్నది. ఇవియెవను “లాకలు బోర్డులు” “మ్యూనిసిపాలిటీలు” “గవర్న మెంటు” మొదలగు వారి పనులతోను, జాబ్ వర్కుతోను తీరలేకయున్నవి.

ఇట్టిస్థితిలో జేకర్లులైన గ్రంథకర్తలు, ఒక ముద్రాలయమునుండి మరియొక దానికి తిరిగి తిరిగి వేసారి కడ కెల్లెలో ఒక గ్రంథమును ముద్రింపగలిగినయెడల, అది చక్కగా నుండక పోవుటయో, సమయమున కందకపోవుటయో, తటస్థించు ముద్రించుచుండురు. పుస్తకములు బొమ్ముల వగైరాలు అప్పు

చున్నది. మరియు ఈ ప్రస్తుతస్థితియందు ఒక కేంద్రగ్రంథకర్తలను, ముద్రించువారును ప్రచురణచేయువారును, అమృతములు చేయువారును యుండవలసివచ్చుచున్నది. మీరు మిక్కిలి గ్రంథకర్తలైన గ్రంథమును ముద్రించి ప్రచురించుటకు కలయు ద్రవ్యమును తానే నేకరించుకొనవలసి యుండుట ప్రాయశ్చముగా నున్నది. ఈస్థితి నూటికి తొంబదితొమ్మిదియంతికి దుర్భరముగా నుండును.

ముద్రణ మభివృద్ధి చేయుటకు దగిన సాధకాకర్ములు ఆంధ్రదేశముందు ముద్రణాసౌకర్యాభివృద్ధికి, ఒక పూర్తియైన “టైప్ ఫౌండరీ” (Type foundry) అనగా అప్పు అక్షరములు పోకబోయు యంత్రాలయము చాలా అవసరము అక్షరములకు ప్రతి ముద్రాక్షరాలవారును చెప్పే పురి నుండి విశేష వ్యయ ప్రయాసములకును కాలవిలంబమునకును నోర్చి తెచ్చుకొనవలసి వచ్చుచున్నది. చెప్పే పురిలో “టైప్ ఫౌండరీ” లైనను తెలుగు “టైపు”ల యభివృద్ధి కేమియు శ్రద్ధ వహించుట లేదు. ఇతరదేశభాష లన్నియు అనేక రకముల “టైపు” లను గలిగియుండగా తెలుగున ౬ రకములే కలవు. వాటిలో నైనను ౩ రకములే సులభముగా దొరకును. ఈ మూటిలోను గ్రంథముద్రణమునకు లభించునది రెండు రకములే. ఈ సందర్భములనుబట్టి పూర్తిగా పనిముట్లుగల “టైపుఫౌండరీ” చాల లాభకరముగ నుండగలదు. అనేక రంగులతో “హాస్టెడ్” సుచిత్రలేఖనములను ముద్రించుటకును - బొమ్ములను తయారు చేయుటకును, పుస్తకములందు వివిధగా పటములను చేయుటకును “లిథో ప్రెస్సు” “హాఫ్టోన్ ప్రెస్” సామానులను ముఖ్యపరములై యున్నవి.

కేంద్రముద్రాక్షరశాల: ఆంధ్రదేశమున కవసరము ఆంధ్రదేశమునకు కేంద్రస్థానమున “టైప్ ఫౌండరీ” “లిథో ప్రెస్” “హాఫ్టోన్ ప్రెస్” సామానుల వగైరాలతో నున్న ముద్రాక్షరశాల అభ్యంతావశ్యకముగ నున్నది. పుస్తకముల ప్రచురణమే గాక దేశపటములు, చిత్రప్రభములు మొదలగు వాని ప్రచురణయు అమృతమును జరుపవలసి యున్నది. ఈ కంపెనీవారు నిర్వహ్యము లైన ప్రామాణ్య గ్రంథములనే ముద్రించుచుండురు. పుస్తకములు బొమ్ముల వగైరాలు అప్పు

చేసి, అమృతముచేయు వ్యాపారము మిక్కిలి లాభకరమైనది. ఈ పనిని చేయుటకు అనేక కంపెనీలు పెట్టినను కావలసినంత పని గలదు. ప్రస్తుత స్థితిగతులను బట్టియు ప్రవృద్ధి గాంచగల పాఠశాల సంఖ్యను బట్టియు, భారత విజ్ఞానాభివృద్ధిని బట్టియు ఈ కంపెనీయొక్క లాభములు విశేషముగ వృద్ధియై తీరవలయును. ఈ కంపెనీ వ్యాపారము పెట్టుబడిదారునకు లాభకరముగ నుండుటయే గాక దేశోపయోగ మైనదిగ కూడ నున్నది. కాబట్టి ఇందువలన పెట్టుబడిదారునకును దేశమునకు కూడ తాత్కాలికముననే గాక కాలాంతరమందు కూడ గలిగెడు ఉపయోగమును బట్టి ఈ యధ్యయము సర్వసాధరణీయము కాదగి యున్నది. కావున ఈకంపెనీ వై యుద్దేశ్యములతో ప్రారంభింపబడినది.

ఆంధ్రగ్రంథాలయ ముద్రాక్షరశాల, బెజవాడ. ఈ కంపెనీ ప్రస్తుతము బాగా పని చేయుచున్న బెజవాడ ఆంధ్రగ్రంథాలయ ప్రెసును యానత్తు అప్ప అన్న బాకీల పరపతి యంత్రములతో గూడ రు 20,602-8-0 లకు వెంటనే కొనుటకు నిర్ణయింపబడినది.

నడరు “ఆంధ్ర గ్రంథాలయ ముద్రాక్షరశాల” ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ సంఘముయొక్క సార్వ అయి యున్నది. 1913 సంవత్సరమున చెన్నపట్టణములో జరిగిన ఆంధ్రగ్రంథాలయ ప్రతినిధుల మహాసభలో ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ సంఘమునకు ముద్రాక్షరశాల నొక దానిని ఏర్పాటుచేయు సంకల్పించబడినది. కొంతకాలం చందాలు గూడ వసూలు చేయబడినవి. ఆ ప్రకారము వసూలు అయిన మొత్తము చాలనందున కాకల సిన సొమ్మును అప్పుగా తీసికొని కచ్చి నడరు ముద్రాక్షరశాలకు అగత్యము లగు వస్తువు లన్నియు సంపాదించ బడినవి. ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ సంఘమునకు నడరు ముద్రాక్షరశాలను రు 8,000 ల విలంబగల పేర్ల ఇయ్యబడినది. మిగిలిన విషయము లన్నియు “ప్రోస్పెక్టు” నందు “మెమోరాండము” నందు చూడగలరు. వలయువారిట్లు ప్రాయతనము

అయ్యంకి వేంకటరమణయ్య
మేనేజింగు డైరెక్టరు, బెజవాడ

KAMINIYA OIL - THE IDEAL HAIR TONIC

మిక్కిలి పుష్టదేశముగు యిండియా దేశమునందు మెదడునకు చలువ గలుగుటకును మాంద్యము కడలుటకును వ్యాధికే క్రి హెచ్చుటకును తల వెండ్రుకలు పరిశుభముగ నిగనిగలాడుచుండుటకును ప్రతి స్త్రీయును పులిస్తే చుడును ముఖ్యముగా

కామినియా ఆయిలు (రిజెక్టర్)

తల వెండ్రుకలకు నూతన సౌందర్యమును కలిగించి దానిని బాగుగా పెంచుటకు తగిన శక్తి కలనూ నెయ్యి కలవు. చుండును పోగొట్టును. శిశోజములకు పట్టునంటి మెత్తినను నిచ్చును. మెదడునకు చాలవల్లదనమును కలిగించును. పని మొదగుటకున కండకు కలుగు మాలిన్యమును పోగొట్టి నూతన కాంతిని కలిగించును.

కామినియా ఆయిలు తలమానే అన్నిటిలోను శ్రేష్ఠమైనది. స్త్రీలకును పురుషులకును, పెద్దవారికి చువూపకారము మొనరిం చినది.

నేడు దీని నుపయోగించుచుండు.

తల ఒకలుడ్డి 1.0-0 పి. పి. చార్జ్ 0.6-0 అణాలు.
చూడులుడ్డు 2-10-0 పి. పి. చార్జ్ రు 0-12-0 అణాలు.
సోల్ ఏజెంట్లు. పి. పి. మెద్యూరర్లు కమిషను రు 0.2-0 ప్రత్యేకము.
ఆంగ్లోయిండియను డ్రగ్ అండు కెమికలు కంపెనీ.
185 హమ్మచనేడు, బొంబాయి.

మలయ చందనము.

గనేరి ముసా అను సెగో/ముసకు కువారము పథ్యములేదు. దీనికికాకితో పనిలేదు. ఎలుపు, తెలుపు, పచ్చు, అను మూడు విధముల సెగోగమును మూడు పూటలలో మాన్పును. స్త్రీల కుడువ వ్యాధులకు కూడ ఇది రాక్షధము. దబ్బీ 1-కి వెల 2-4-0

1 చందినీ (మలయచందనమున కనుసాసము) బొమ్మ 8-0-0

1251 **ఋతుశోధక**
ఋతుశాల మున్నగు గర్భాశయ దోషములను బోగొట్టి సంతానము నొసంగు చింతామణి. దబ్బీ 2-0-0

పీ యూ ప ము
కాఫీ, టీ, కోకోలకు బదులు. మంచినూనాను గుణము గల అమృతశోధయోగము. దబ్బీ 0-12-9

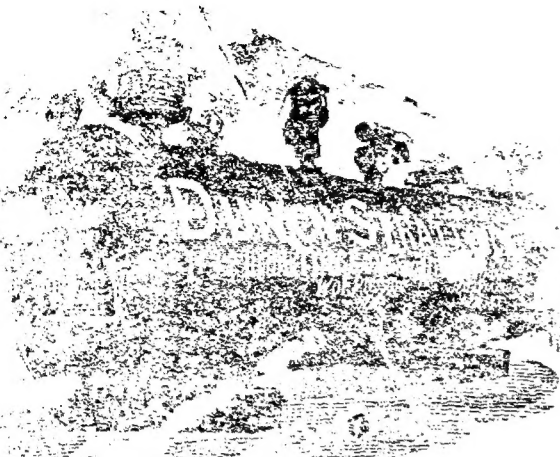
గంధర్వసార్వసీ, రాయవరం, (గోదావరి)

DUNCAN STRATTON & Co.

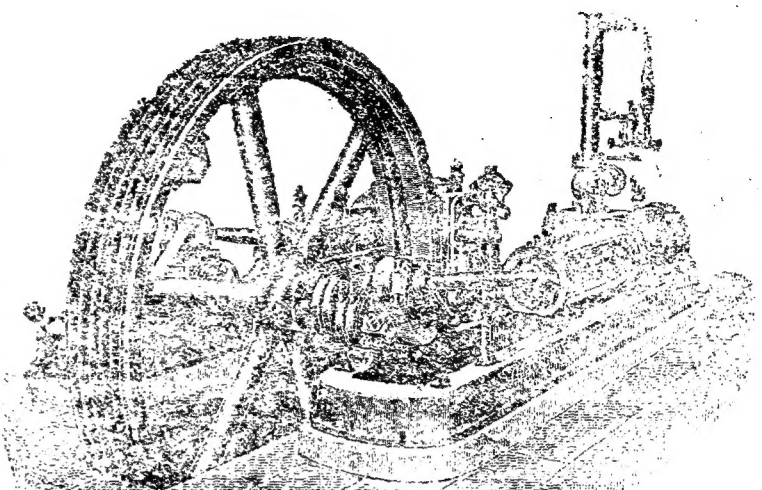
డన్ కన్ స్ట్రాటన్ అండ్ కో.

(2412)

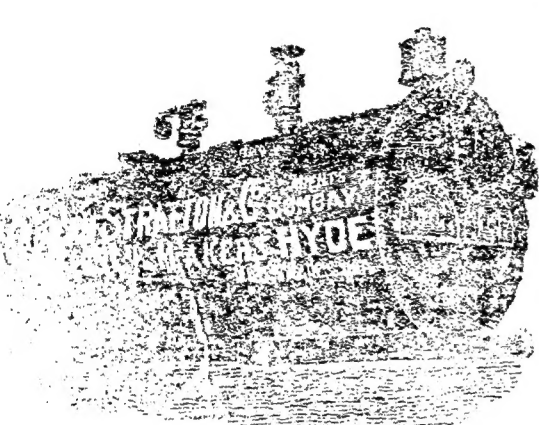
ఎంజనీలు, మెషిన్ల ఇంజనీరు, కి మెయిన్ వీది, బొంబాయి

పొడవు 10 అడుగులు
మొదలు 24 అడుగుల వరకు
మందును — డయామెటరు
అ 4. మొదలు 6 అ 6 అం.
వరకు యందును.
స్టీమ్ లోంగు (మెషరు
80 పానులు మొదలు
160 పానులవరకు వుండును.

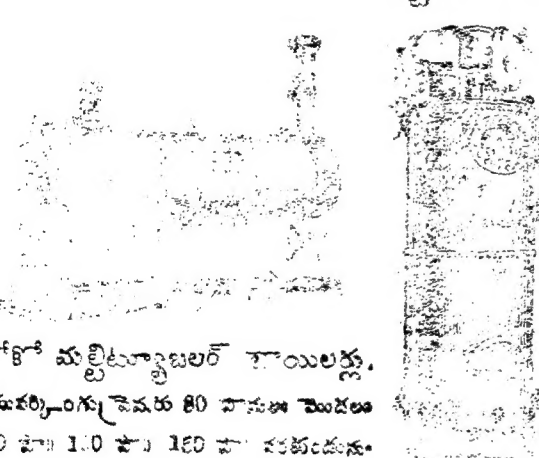
ప్రాక్టసు స్టీల్ కార్స్ బాయిలర్లు.

ప్రాక్టసు స్టీల్ లంకామెరు బాయిలర్లు.
పొడవు 29 అం మొదలు 52 అం వరకు వుండును.

డయామెటరు 6 అం మొదలు 8 అం వరకు వుండును.
స్టీమ్ లోంగు (మెషరు 100 పాను మొదలు 250 పాను వరకు వుండును.

వర్తికల్ బాయిలర్లు.

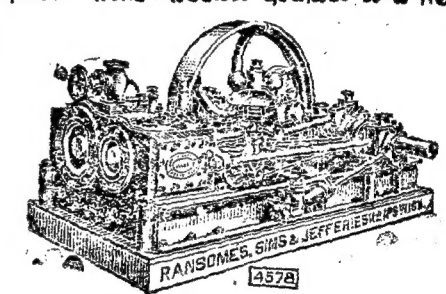

లోకో మల్టిప్లయిబల్ బాయిలర్లు.
స్టీమ్ లోంగు (మెషరు 80 పానులు మొదలు
100 పాను 110 పాను 120 పాను వరకు వుండును.

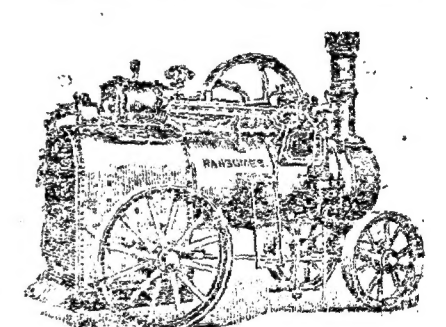
స్టీమ్ లోంగు (మెషరు 80 పానులు మొదలు
100 పానులు వరకు వుండును.

ఈ క్రింద తెలుసుబడిన వాటిని
సప్లయ చేయుదుము.
మాది జిన్నింగు మెషిన్, వాటిసామానులు
మాది వ్రెస్టింగు మెషిన్
మాది స్పిన్నింగు మెషిన్
మాది వీవింగు మెషిన్
అన్నిరకముల స్టీము ఎంజిన్లు
అన్నిరకముల స్టీము బాయిలర్లు
కోల్ ఫైర్ మిల్లింగు మెషిన్
మానె మిల్లు మెషిన్
మంచుగడ్డచేయు మెషిన్
కట్టు బియ్యముచేయు మెషిన్ వాటి సామానులు
అన్నిరకముల పంపింగు మెషిన్లు
శాగట్టు, ప్యూరసాయ సంబంధమైన కొరముట్లు
కిరగన్ మానె కరడు ఆయిల్ ఎంజిన్లు
ఎక్స్ట్రిక్ వైటింగు (ప్లాన్) కొరముట్లు
లేకులు కర్కుపాపు కొరముట్లు
స్టీలు మెషింగు, కప్పింగులు, వెడ్జింగులు
కాల్ బరన్ అండ్ కాన్స్ట్రు విరన్ ఫుల్లియ.
కగయిరా అన్నిరకముల సామానులు.

నైట్ బ్రెస్టెడ్ కాంపాండు
'హిందూస్థాన్' ఎంజినులు.
(కాన్ కుసాపు మొననుండి పోల్ తీయబడినది).
ఇందులో సింగిల్ సిలిండరు ఇంజనులు కూడ గలవు.

హెన్రీడు కాంపాండు ఎంజినులు.

పోర్టబల్ స్టీము ఎంజినులు.
సింగిల్ సింగిల్, డబుల్ సిలిండరు గలవి.
స్టీము (మెషరు 120 పానులు గలవి.
కాంపాండు — హై, లో, మెషర్ సిలిండరు.
స్టీము (మెషరు 150 పానులు గలవి.

వికరములకు, ధరలకు బొంబాయిలో యుండు డన్ కన్ స్ట్రాటన్ కంపెనీ కై నను లేక
బెజవాడ (కృష్ణాజిల్లా)లో యుండు ఇంగ్లీషు స్టార్లు ఇంజనీరింగు కంపెనీ ప్రాప్రైటరు గారైన
మానెస్సు బాపనయ్యగారికైనను వ్రాయవలెను

అవ్యతాంజనము అన్ని నొప్పులకు దివ్యామృతము.

దగ్గు, తైలము, వడిశము, రొమ్ముబడిశము, తలనెప్పి, వాయుప్రసౌఖ్యము,
పొట్టు, బెణుకులు, బిళ్లలు మొదలగు నొప్పులకు దివ్యామృతము.
ఈకవి దట్టిలో నహ నెల రూ 0—10—0; దబా 1-8 రూ 5—12—0. పోస్టుఖర్చులు కలు.
అవ్యతాంజనం డిపో. } 108, ఫెరి రోడ్డు, బొంబాయి,
6, తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

